

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 12.

V Celovcu 22. junija 1870.

Leto II.

Strah.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

Proti koncu prejšnjega veka se je klatil po Slovenskem neki zvit tat, kteremu so rekli Klenkov Marka. Gosposka si je na vso moč prizadevala dobiti ga v pest, pa vse njene prizadeve bile so zastonj, kajti Klenkov Marka je znal tako premeteno kašo opihati, da so se ga slednjič že celó briči bali. —

Ob Savi doli si je bil kupil takrat neki kmet iz Koroškega hišo ter napravil ondi krčmo, kar mu je donášalo takrat precej dobička, ko so še ladje plavale po Savi z raznim blagom obložene doli proti Hrvatiji, nazaj pa so privršale z dobro vinsko kaplico in obilo žita. Takrat je bilo ob Savi življenje in brodniki so bili možjé, da malo tacih, — vedno so imeli dosti cvenka v žepu. Sedaj pa seveda „luka matija“ ondi kiše in piše, in nobene ladje ni videti, razun kaki ribiškí čolnič.

Oni Korošec — Brlogar so mu rekli — ni nič vedel o Klenkovem Marku in tudi po okolici sploh ni bilo še dosti znano to imé, ker se je Marka klatil večidel ob Hrvaški meji ter ni nikdar tu gori zabredel. Krčmar pa je bil vendar previden mož ter je napravil v svoja okna debelo železno omrežje in brastove duri previdel z močnim zapahom, ker njegova hiša je stala na samoti. Razun tega lajala sta krog hiše vsaki večer še dva velika psa, ki bi se gotovo ne bila ustrašila ktereга si bodi junaka.

Komaj dobro pol leta stanoval je Brlogar s svojo ženo ob Savi in pridno krčmaril ter točil vince žejnim brodnikom, ko mu naenkrat jame kratiti hišni mir neka dogodba, ki je po vsej okolici napravila mnogo hrupa. — Staro in mlado je že vedelo, da pri Brlogarji vsako noč hudó straši, in dekleta po vasi je to tako oplášilo, da si nobena še ni skoraj upala v mraku po vodo na studenec, čeravno je bila Brlogarjeva hiša dobre četrt ure za vasjó. —

Nekega večera so sedeli v Brlogarjevi krčmi pivci: bila sta dva brodnika, ki sta čakala ladje, da bi odrinila dalje po Savi z njo; trije kmetje iz obližja, ki so se ravno vračali iz grajščine, kamor so nesli desetino in druge davke, in pa nekaj mejačev ali iblajtarjev, kakor so jih imenovali kmetje, ki so bili postavljeni ondi za varstvo, da ne bi se ondi donášalo ptuje, prepovedano blago v deželo po skrivnih potih, v resnici pa so bili ti možje jako nepotrebni, ker so skoraj ves božji dan sedeli v krčmi in praznili kozarce, ter so samo takrat iskali tihotapce, kedar jim je denarja primanjvalo.

„Jé, kako pa je res Tine“, praša eden kmetov krčmarja Brlogarja, ki je z veliko svetilnico prisvetil v sobo in postavil na mizo polni bokal, „ali še vedno lomasti krog tvoje hiše tista nemarnost? — ali še vedno straši?“

Vojanov

„O, se, se!“ oglesi se brž žena pri peči, ki se zvečer nikdar ni upala ganiti se sama iz hiše, bojé se, da ne bi je strahomev požrl, — še preden je mogel krčmar kako besedo ziniti; — „s starim sva že tolikanj molila in kadila krog hiše z žegnanimi šibami, pa vse nič ne pomaga. Sam Bog vedi, kaki pregreški so se zgodili pri tej hiši, da ni v njej pokoja.“

„E naj straši, da bo sito!“ pravi krčmar smeje se, ki je hotel nekoliko pokazati pivcem svojo jačnost, da se ne boji vsake spake. „Kedar se bo naveličalo, bo že jenjalo; da le nobenemu nič noče, pa je dobro.“

„Ovbe pojdi, pojdi!“ krega ga žena, „ti si pa ves nevern. Saj morda ravno zató ima duh tolikanjó moč pri hiši, ker si ti tolikanj trdovraten.“

„I kaj pa vendar vidite?“ vpraša drugi kmet radovedno, ki je tudi menda trdo veroval v strahove.

„Ravno predsinočnem proti polnoči“, razklada krčmarica, „ko so pivci odšli in sva se odpravila s starim k pokoju, jelo je rožljati zunaj po dvorišču, kot bi se kočija vozila, in z bičem je tako hudó pokalo, da je kar jek odmeval unostran vodé. — Jaz sem se prekrizala ter zlezla pod odejo, on pa je šel gledat skozi okno, pa ni nikjer nič videl. Psa sta ležala pred durmi in hudó krčala, zalajal pa ni nobeden, in ko jih je Tine klical, nista se ganila z mesta, čeravno sta sicer jako ubogljiva.“

„Glej ga spaka! Tako tedaj odelava?“ zmajuje kmečki očanec z glavo. „Jaz pravim, to bo rogaček, ki todi obresti išče. Ta možiček se rad povsod pritakne.“

„Kdo pa drugi? — Ali pa je kaki duh, ki nazaj hodi pomoči iskat“, pritrjuje mu njegov sosed.

„Le čakajte, jaz tudi eno vem“, oglesi se sedaj eden brodnikov, velik brust, ki je ves čas molčé poslušal ta pogovor in vrtil na pol prazni kozarec med prsti. „Danes teden zvečer sem šel k materi po perilo, da bi se preoblekel, ter jim nesel dva funta mesá, da bi si skuhali dobro juho, ker so vedno bolehní. Ko pridem doli-le do štampiha, zagledam belo žensko, ki je na koritu prala. Čof! čof! pokalo je po plohu. — Šeneaj te babo, — mislim si, — kaj pa je še tej babi na misel prišlo, da tako pozno pere. Naj brž bo Grmovčeva stara Špelka; kajti o njej sem vedel, da je ni nič strah; druga ženska ne bi se upala tako pozno sama k vodi. — Le čakaj — djal sem — sedaj-le jo bom pa nekoliko oplášil, bom vsaj videl, če je res tako korajžna. — Tiho sem lezel proti njej, in ko se jej približam, zagrabim jo nemudoma od zadej za rame. — Ali ko bi trenil zraste ženska dober seženj viša, nego sem jaz, obrne se ter mi pokaže tako dolge zobé, kot brajniko. — Meni so lasjé kar naenkrat klobuk prizdignili in vplel sem jo tako urno prek polja, da se je vse za menoj kadilo. Baba pa jo je tudi vdrla za menoj in tako so jej rožljale opanjke, kot bi bila v cokljah. — Doma nisem čakal, da bi mi mati odprli, kar duri sem

podrl in zbežal v sobo, bele žene pa ni bilo več nikjer. To je gola resnica, smete mi verjeti“.

„Zakaj ne bi verjeli“, pravi krčmarica. „Naša dekla je videla uno noč jezdeca na belem konji, ki je dirjal krog hiše, in tako velike oči je imel, kot kurja jajca, potlej je pa kar naenkrat izginil“.

„Vi vsi skupaj ste mevže, prave mevže ste“, jame potem se ustiti stari mejač, ki je bil poveljnik svoje malej četi, ter poprime ročaj svoje krive sablje, kot bi hotel nakrat vse strahove, rogače in duhove na drobne kosce sesekati. „Jaz bi vendar rad vidil enkrat takovega strahú in bi ga. Pa ne vém, meni ne pride nič kaj tacega v pest. Tako bi ga pa premekastil, da bi mu kar rebra popokale, in nikdar bi se ga več ne polotile hudobne želje pri Brlogarji strašiti“.

„Kako ga boste, če je duh?“ oporeka eden kmetov, „taka prikazen ne obstane v rokah, kar izgine, kot kafa: tako sem slišal včasih praviti“.

„Nam bi pa ne ušel, ko bi bil sam medved“, krohota se drugi mejači, ki niso hoteli zaostati za svojim pogumnim poveljnikom.

„Le po nas pošljite, kedar pride“, nadaljuje stari mejač, „za pet bokalov vina, pa — — — — —“. Sedaj se posveti dvakrat zaporedoma zunaj pod oknom in — pok! pok! zagrmi po sobi in vse šipe se razdrobé.

Krčmarica strahú zaječi, krčmar se pokriža, kmetje pa stojé vsi bleđi, kot bi bilo z jaznega treščilo med nje. Kaj pa je bilo s pogumnimi mejači? Ti so res pokazali zaporedoma svojo srčnost. Naj prvi je bil pod mizo stari poveljnik, drugi pa so se zaporedoma poskrili po vseh kotih. — Nihče se ni ganil iz krčme, preden ni drugo jutro danico zvonilo.

„Sedaj ste vidili strahú?“ prasha drugo jutro starega mejača.

„Nisem ga videl, pa sem ga slišal. Močen je, močen!“ pravi ta ves pobit ter se odpravi s svojo družaljo domú. Potem ga ni bilo zaradi same sramote cel teden v krčmo.

Ta strahovita dogódba je napravila še več hrupa po okolici, ko je strah celó mejače, tako hrabre možé, premagal. Nekteri bahjeverneži so celó kvasili, da je nemara Brlogar po nepoštenem pridobil si bogastvo, ki je bilo precej obilo, in da ga hodi sedaj duh tirjat, — bolj pametni pa so vedli, da so to le prazne čenčarije, ker je bil krčmar sploh pošten in milosrčen mož ter si je le s pridnostjo in varénostjo pridobil imetje, ktero so mu drugi zavidali. — —

Tistokrat pride v vas stotnija (kompanija) vojakov, ki so se ondi vstanovili, in tudi Brlogar je dobil dva v hišo. Bila sta dva krepka korenjaka, sicer že precej v letih, pa vendar trdna, kot medveda, posebno eden izmed nju je bil celi Goljat: velik, udat in pod nosom je imel tako strašanske brke, da jih je lahko za ušesa zavihal. Na zgrbančenem obličju se mu je poznalo, da je mož že dosti pretrpel in poskusil na svetu, ter vse težave in nevarnosti junaško prestal.

Krčmar je bil vesel teh dveh gostov, da sta ravno sedaj prišla v njegovo hišo, ko je strah naj huje lomastil po njej ter so se je ljudje naj bolj ogibali. — Koj prvi večer jima razodene, kako nadlego imá pri hiši in da se je ne more odkrižati z nobenimi pripomočki. —

„Kaj pa pride?“ prasha na to stareji vojak ter si gladi dolge brke, na kterih se je še držalo nekoliko vinskih kapljic.

„Sedaj hodi že vsaki večer; navadno, ko odbije enajst“, odvrne krčmar.

„Ali bo necej prišel?“ prasha dalje vojak.

„Brž ko ne bo prišel, saj ta teden še ni nobenkrat izostal“.

„Kakošen pa je?“

„Vsak večer je skoraj drugačen. Zdaj pride ves črn in iz ust mu šviga ogenj; drugopot je zopet ves bel in strašno velik, potem pa se naenkrat spremeni in zviže v majhino kepo, ki se vali po dvorišču in potem izgine“.

„Hum, hm!“ namuza se vojak. „Le čakajte, tega strahú vam odzenem za vselej od hiše; in pri belem dnevu vam ga priženem v hišo, da ga boste lahko gledali od nog do glave. Kakor se meni zdi, imel bođe naj brž kožo in kosti. Taki strahovi so mi prišli že marsikje po svetu v pest in vsacega sem še vgnal v kozji rog, pa bom tudi tega“.

„Mar ga boste zarotili?“ prasha krčmarica veselo, ki je dobila zopet iskrico nade, da morda stari vojak res prežene strahú za vselaj.

„Zarotil ga bom, zarotil“, smeje se vojak. „Tako ga bom zaburadil, da ne bo nikdar več prišel blizo. — Kako pa, ali imate kacega posla pri hiši?“

„Samo deklo imamo“, pravi krčmar.

„Je-li že dolgo pri hiši?“

„Še-le letos smo jo dobili, ko smo se preselili tu sem“.

„Ali se tudi kaj boji strahu?“

„Kaj pa da se ga boji in večkrat mi je že rekla, da ne bo več sama spala v kuhinji?“

„Tedaj sama spi! — Ali vam je morda že zmanjkalo kake reči pri hiši? postavim: denarja ali kacega družega blaga?“

„Naka; doslej še nisem nič pogrešal“.

„Kod pa hodi duh, kedar pride v hišo?“

„Po vsih kotih so ga že videli. Duri se kar same odpró, kedar pride. Samo v hramu ga še ni bilo“.

„Že dobro!“ pravi vojak, potem pa se obrne k svojemu tovaršu rekoč: „Miha! sedaj ga pa izprazniva še vsak en poliček, potem pojdeva strahú čakati“.

Krčmar jima je dal vina, kolikor sta ga hotela, in vojaka se ga dobro nasrkata. Proti enajstim nabijeta puški, opašeta sablji ter se odpravita ven.

Stari vojak se vstopi za plot, koder je peljala pot proti vasi, svojemu tovaršu pa ukaže, naj gre na bližnji holmec, in ko torej zagleda kako prikazen, naj zavpije trikrat po vojaški navadi: „halt, wer da!“ —

Ko v zvoniku enajst odbije, zagleda res na holmeu bližati se grozno veliko postavo brez glave. Dobro je razložil v mesečini, da ravno proti njemu korači. Sedaj zagrmi trikrat po okolici, da je vse odmevalo: „halt, — wer da!“ — Strah nekoliko obstane, ko pa vojak ne vstrli po njem, stopa zopet počasnih korakov dalje in ravno memo njega proti plotu, kjer je bil skrit drugi vojak. — Komaj pa se strah približa plotu, ko plane ta nad-enj, podere ga na tla, ter mu nastavi sabljo rekoč: „Če si hudoba beži, sicer pa se ne gani, ako ti je življenje drago!“ Strah se je metal po tleh in skušal vteči, pa trda vojakova kolena tiščala sta ga k tlam, da se še ganiti ni mogel. Med tem priteče tudi óni vojak na pomoč in strah je moral hočeš nočeš naravnost v krčmo. Prikazen brez glave videti, da se ta dva moža ne šalita, jame ji prositi na vse mogoče viže, naj jo izpustita, ker jima hoče dobro plačati, pa vojaka

nista hotela nič slišati o kakej pogodbi, temuč sta jo suvala in péhala dalje, kedar se je ustavljala.

Krčmar in njegova žena sta bila vsa osupnjena, ko privlečeta vojaka tako strašno pošast v hišo, ki je segala do stropa, glave pa ni imela.

„Sedaj pa glejte“, zapovesta vojaka, „da se dekla ne gane nikamor iz hiše; kajti meni se zdi, da je nekaj znana s tem strahom. Le vse duri dobro zaprite“.

Dekla je morala v sobo, čeravno se je branila rekoč, da jo je preveč strah te prikazni ter si ne upa noter, pa vojaka sta koj zapazila, v kakej stiski je in nista jo pustila iz hiše. —

Čolem sta posadila strahú v kot za mizo, vsedla se k njemu in krčmar jima je moral prinesiti vina, da bi ložej čula do jutra; kajti še-le po dnevu sta hotla odkriti strahomeva.

Drugo jutro zbere se v Brlogarjevi krčmi skoraj vsa soseska, ker novica, da so vojaki vjeli strahú, raznesla se je kmalo po vseh hišah.

Vojaka postavita velikansko postavo v sredi hiše, izslečeta jo, in glej! — izpod bele obleke prikobaca bradat možiček, potuhnjeno v tla gledaje — bil je Klenkov Marka, oni zviti tat.

Izročili so ga koj sodnji in tudi deklo so vzeli beriči seboj. In ko so preiskovali njeno škrinjjo, našli so v njej ponarejeni ključ od Brlogarjevega hrama. Klenkov Marka je vse obstal, da ima s to žensko že delj znanje in da mu je že večkrat pomagala pri tatvini. Ona mu je naznanila, da je Brlogar zelo bogat ter mu obljubila pomagati pri njegovem delu, ako jo potem seboj vzame, da pobegneta kam na ptuje, kar jej je Marka se ve da rad obljubil. — Da bi ljudi bolj preslepil in oplašil, ter potem lože brez skrbi kradel, izmislil si je to zvijačo, da je hodil strašit v hišo, kamor mu je vselej dekla odprla, med tem pa mu je tudi preskrbela ključ od hrama, kterege mu je mislila ravno to noč izročiti, da bi se polastil Brlogarjevega denarja, potem pa bi jo oba potegnila iz dežele. — Sodnija pa je preskrbela obema pripraven kotiček v ječi, kamor sta bila obsojena na več let.

Brlogarjeva hiša je imela odslej zopet mir pred strahovi in duhovi, lehkoverni ljudje pa so iz tega lahko spoznali, kako abotna je vera v strahove.

V afrikanski puščavi.

(Obraz iz narave; spisal J. Ogrinec.)

Ljubi ratar slovenski, kako je to vse prijazno na tvojem domovji! Okoli hiše se ti vinska trta vije, okrog doma raste ti sadno drevje po vrsti, vštice travnika ti šumlja in primaka bister potoček, in ako se ozreš iz srede svojega polja, gledaš okoli in okoli sebe griče in gore zeleno porastene! To je, da potlej ti ne prihaja misel, da onkraj Trsta, še tri tedne daleč čez morje, v vroči Afriki, kjer so zamorci doma: — da tam pa se razprostira neizmerna ravnina, vsa z drobnim peskom posuta, vsa od pekočih solnčnih žarkov prežgana, — skoraj nikjer nič mokrega, nikjer nič zelenega! To je velikanska puščava Sahara.

Po dnevi solnce pripeka z viškoma dol in beli žareči pesek, da človeška noga bi se kar osmodila v njem. Ob enem se tisti smelječi peščeni prah vzdiga

v bliščavo-rdečih vrtincih, kateri podéč se naprej po neizmerni daljini zavijajo vá-se pešajoče karavane, to je, trope s prekmorskim blagom otovorenih kamel, ki se tiho in nemo, kakor duhovi, vleko počasi preko razpaljene, peščene planjave.

Grozna nevarnost neprenehoma žuga popotnim. S prva nekako čudno omamljeni in potem kakor pijani drže se komaj komaj še na kamelah, ki se same kar opotekajo. Dozdeva se jim, da vse okoli njih kakor v gosti, zarudeli megli kar sika in plava. To jim velikrat tako zbega počutke, da menijo, vsega tistega, po čemer v hudi stiski najželjnejše hrepené, da imajo res obilo pri sebi; menijo na primer, da pijo vodo, v resnici pa se zgrudijo od žeje.

Neke druge prikazni še bridkeje mamijo popotne v puščavi. Časi, zlasti o hudi vročini in mirnem zraku, zagledajo naenkrat lepo zelene, vabljive ledine pred seboj, da se zanašajo, češ, kako bodo ravnokar tam na njih krepčali sebe in živali! Ali že malo pozneje, pa jim vse to ravno tako hipoma izgine spred oči. Tam se namreč solnčni žarki skozi močno pregrete zračne plasti tako lomijo, da se podobe, bogvé kje še tam daleč pod obzorjem ležečih in torej nevidljivih stvari, privzdigujejo in prikazujejo v razgledu ter tako narejajo tiste goľufne prikazni. Imenujejo jih fata morgana — zračno zrealovanje.

Kakor na morji so tudi v Sahari čisto brezvetrovni časi, kateri pa večidel naznanujejo bližeco se hudo uro in vihar, da se popotni Beduinec takrat vselej strahoma ozira proti nebesom.

Najstrašnejše razsajajo viharji na jesen in spomlad, predno nastopi čas, da tamkej deževati začne. Pred njimi je kar nestrpna soparica in pridrevši s tako silo drvé cele oblake peska pred seboj nad razbeljenim tlom, da so res prava groza puščave. Tim pravijo Smum.

Kedar ima prihrati tak Smum, odseva neka ne navadno rudeča luč, in vročina prihaja kar najhujša. Sape popolnoma ponehajo vse. Vsa narava mrli, kakor v medlevicah. Grozen je tak trenutek za karavane. Kmalu namreč se začne gibati tam v daljavi in na hip se privali v vrtečem kolobaru črn, peščen, kakor goreč oblak in zatemni paleče solnčne žarke. Vse, živali in ljudje, popadajo na zemljo, zagrunit si usta, nos in ušesa, da jim prah ne bi zatopil dihalkov in jih ne zadušil. Ali kolikrat jih tak peščeni kolobar pa podspé in pri drugi priliki spet odgrne njih trupla, suha in spečena!

Ne dolgo po tacih viharjih začne deževati. Črni, navadno s prašnimi in peščeni vrtinci zmešani oblaki naženó se na kup, zatemné vés obzor, in le izza robov se jim čudno neznano svetlika. Čez ravnokar še tako bliščeče sytlo solnce potegne se gost mrak, da posihmal švigajoče strele še razsvetljujejo samotno puščavo. Koj potem začnó kakor orehi debele kaplje cepati na zemljo in v kratkem porine dol strašna ploha, pravi lijak, da povsod po tleh kar reke deró in se preobila voda zbira v jezera, katera pozneje zemlja posreba in solnce posuši.

Po tacih plohah so noči hladne, celo mrzle. In kdor se ne varuje, da poprejšno dnevno soparico nategoma zamení z večernim, dozdevno tako dobrodejnim hladom, tistega hitro stare merzlica, da je skoraj gotovo mrlič.

Kljubi temu pa ima noč v puščavi svoje posebne mičnosti. Tú kraljuje vedna tihota, le redko-redkokrat pomoti jo katera počasna stopinja pešajočega popotnika. Steze brez konca in cilja po peščeni daljini — zdé se,

kakor da držé tudi po mračno-meglenem obzorji naprej. Tedaj poraste tam daleč doli velik, rumenkast mesec iz tal in čudno preseva vso to peščeno neizmernost, iz katere le sem pa tam moli kak sivkast, skalnat rožič, ali malokje tudi kak grmiček, družega nič. Lehan vetrič pripléše semkaj od izhoda vrtéč sém ter tje peščeni prah malo navkviško — potlej pa spet prek in prek enomerna, veličastna tišina.

Dokaj lepša pa je noč na oazih. To so mali, zeleneči kraji sred tega peščenega morja. Tukaj se vnmogli Arabec, Beduinec, in kdor potuje po puščavah, oddehuje in krepča. Tukaj izvira studenček. Okrog njega raste trava, zoré sladki dateljni in vikte palme razpenjajo svoje mogočne, listovnate krone nad dišečo in cvetečo lednico.

Noč se tū hitro naredi, kakor bi zamižal. Trope zakasnelih puščavskih vran priletavajo vsedat se velikanskim, tamarindovim drevesom na veje. Zalo, spreminjavo pisani tiči začno svoje krasne, taleče pesme. Le od daleč nekod se zaganja rjóveč glas — potuhnjene hijene, ki preži po puščavi, kje bi oropala kako živo stvar.

Više in više se mesec vzdiga — mirno in tiho. V blažeči ponočni sapi vse počasi pozadremlje, le gori na nebeškem oboku bedé in svetijo zvezde na tisoče in na milijone, prijazno ozirajoč se doli na peščena tla. Časi pa časi migne tudi blisek po jasnem, kakor misel božja, češ, da veliki Bog sè svojo očetovsko roko varuje povsod, tudi v afrikanski puščavi!

Volilem o novih volitvah 1870.

Vse za vero, dom, cesarja

Komaj svitli cesar djali:
„Dalje tak' ne more biti!“
Brž kopita so pobrali
Nove ére Abderiti.
Spet volitve ura bije,
In volilem zmaga sije,
Ako moško mož povdarja:
Vse za vero, dom, cesarja!

Koga bodeš, domovina!
Za poslanca izvolila?
Volí moža, Slave sina,
Ki mu bije vere žila,
Ki stoji ko skala siva;
V srcu pa ljubezen živa,
Boljših časov sije zarja:
Vse za vero, dom, cesarja!

O Slovenci! ne volite:
Ne brezvestnega sleparja,
Ne prismođe srborite,
Ne živine — opičarja,
Ki brez duše in brez Boga
Vam bo kazal ojstra roga;
Trebuh takega konjarja
Ni za vero, dom, cesarja!

Ne volite nemškutarja,
Ki se rodu izneveril,
In le vpraša: koljko dnarja
Bo s poslanstvom si nameril;
Ptujcem lizal bo podplate,
Spred in zad pa grizel brate;
Šilo takega čizmarja
Ni za vero, dom, cesarja.

Ne volite neme veše,
Ki srcá in glave nima;
Okrog vsake luči pleše,
Vsem po volji kima, kima;
On zdaj vaš, zdaj ptujca peta
Je nevarna jed pogreta;
Buča takega krčmarja
Ni za vero, dom, cesarja.

Tudi ne liberaluha,
Ne volite bratje mili!
On bo trobil vam na uha
Take, da Bogu se vsmili!
Razpor je njegovo geslo,
Prekucije meč pa veslo;
Cepec takega rovarja
Ni za vero, dom, cesarja.

Za poslanca ni sposoben
Domorodec nove ére,
On umé, ko zajc na boben
O zadevah svete vere;
Kako branil bo pravice
Katoliške — sin levice?
Taki duh polovičarja
Ni za vero, dom, cesarja.

Izolite može blage,
Svitile zvezde domovine,
Stebre zlate, rodu drage,
Žive vere cerkve sine!
Taki bojo trdno stali,
Se za vas potegovali,
In gmeli sred viharja:
Vse za vero, dom, cesarja!

Jožef Virk.

Vihar na morji.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

Strašna je nevihta, kedar začné z vso silo razsajati. Ni je tako mogočne stvari na svetu, ki bi se smela primerjati ljutemu viharju, kedar z vso silovitostjo vlada po krajinah. Naj debelejša drevesa priklanja do tal, ko šibke veje, ruje jih s koreninami, kot bi bila krompirjeva stebila, in večkrat prekuene leseno poslopje, ki je premalo trdno postavljeno, ali pa razmeče strehe, kot bi bile kake igrače.

Strašna je nevihta že na suhem, kaj pa še le na širokem morji, kjer plava samotna ladja med nebom in vodno širjavo, ki nima nikakoršnega pribežališča oteti se pred razdraženimi nebesnimi močmi.

Tam v daljavi na obzoru jamejo se kupičiti oblaki, vedno više in više se vzdigovaje in naraščaje, a mornar se bolestno ozira po njih, potem pa zopet na drugo stran po morski širjavi iskaje kacega pripravnega kotiča, kamor bi ubežal pred ljutim viharjem, kajti njegova dolga skušnja na morji ga predobro uči, kaj mu nanzanjajo ti oblaki na obzorju.

Kako pusto in dolgočasno je na obrežji. Nobena ladja ne odjadra iz pristave po penečih se valovih, ki se prekucujejo z groznim šumom ter eden družega požirajo, le ribeč sloni poln skerbi na oknu svoje male kočice, glavo podpiraje ter zamišljeno zré v daljavo. Morda se sedaj boré njegovi sinovi na daljnih afrikanskih obrežjih, kamor so šli iskat dragocenih korald, z ljutimi valovi, da bi saj naj dražše oteli, kar imajo — svoje življenje.

Vihar vedno huji razsaja po morski površini ter kupiči valove z neizmerno silo eden vrh družega, da so videti, kot velikanski hribje, vrh katerih se ziblje kaka zanešena ladja v strašni nevarnosti, kot suho peresce. Še enkrat obsije rumeno solnce vrhunce gorá, ki se potezajo v daljavi, kot višnelkasta megla, nad morjem pa je temno-modro nebó s črnimi oblaki prevlečeno, in krvavi bliski se vžigajo križema na vseh krajih. Čuje se votli grom, kot bi prihajal iz morske globočine, in takova čut se poloti človeka, da mu lasje vstajajo in mrzel pot poliva njegov život videti strahovito prirodino moč. — Nemogoče je vihar na morji popolnoma popisati, kdor ga sam ne vidi. Iz daljave se ženó kot hribje visoki valovi s takim šumom proti obrežju, da človek skoraj ogluší, vmes pa tuli vihar in žvižga, kot bi bil Eol vse svoje ljute vetrove nakrat spustil iz zapora ter jih tukaj združil v grozovitem boju.

Tu se lomijo vrhunci valov, ondi se trgajo, tam se zopet zaganjajo s tako silo na trdo škalo, da se zemlja trese. Kakó se vse kroži, in goni in buči! in ure in ure daleč čuje se to strašno rohnenje po okolici. Kaj so vse človeške moči proti strašnim nebeškim življem! V sredi pristanišča pripodi val omahajočo ladjo, buti ob trdo zidovje ž njo, potem pa jo trešči ob druge ladje. Kakor slaba igrača razleti se velikansko morsko poslopje, jame omahovati in v nekterih trenutkih se potopi, kot bi ga nikdar tu ne bilo. Velika sreča, da je pri ladji več majhnih čolničev, na katerih se rešijo ljudje gotove smrti, kupec pa stojé na obrežji mora z bolestnim srcem gledati, kako se brez pomoči topí njegovo imetje v morski globočini.

Še strašneje pa je zunaj no prostem morji. Tu se topí z blagom naložena kupčijska ladja in mornarji v smrtni nevarnosti izročé se valovom ter

plavajo proti bregu. Ta in uni dospé srečno na suho zemljo in s povzdignjenimi rokami hvali Bogá za čudovito rešitev, mnogo pa jih je, ki jih pogoltnjejo valovi v morskó globočino in nikdar se več ne prikažejo na dan. Ondi se zopet bori ladja z viharim morjem, kot bi mu hotla kljubovati. Ljuto jo premetavajo valovi sem ter tje, sedaj jo dvigajo visoko kviško, sedaj zopet zleti v prepad, kot bi se hotla na dno morja pogrezniti, dokler ne buti ob ostri skalni rob, ki je skrit pod penčimi valovi, ter naredi prostor vodi, ki od vseh strani vré vanjo. Nekaj časa še omahuje in se dviga kviško, kot bi iskala pomoči, slednjič pa se potopi in več se ne prikaže na površje.

Cele trume morskíh lastavic podí se po obrežji, kamor navadno prihíté, kedar se zbira nevihta, in te žalostne oznanovalke pretečéga viharja opominjajo že prej brodnika, da naj ne hodi iz varnega pristanišča na morskó širjavo. Lastavice dobé namreč ob takem času mnogo hrane ob morji, ne le mrčesov, ki jako nizko letajo, temuč tudi drobnih rib, ki se pripodé bliže k obrežju ob hudi uri in jih valovi zaganjajo na suho, najdejo tukaj dovelj.

Prestala je nevihta, nebó je zopet milo-jasno, in krasno posvetijo solnčni žarki izza oblakov, kot bi bili na novo prerojeni po strašni nevihti. Morjé postaja vedno bolj pokojno in poprejšnji mogočni valovi so sedaj le še mali valčeki, ki pljuskajo na breg. Tu pa tam plavajo kosi razbite ladje in razno blagó, ki se ni potopilo, mornar pa otožen veslá v čolniču sem ter tje po morji, da bi pobral vsaj te ostanke prejšnjega bogastva ter jih izročil svojemu gospodu. — Ó neizmerno morjé, koliko človeške sreče si že pogoltnilo v svoje brezno, a vendar se še ni našel gospodar, ki bi te mogel krotiti, razun Onega na višini!

Srenja pod lipo.

Deveta nedelja.

(Konec.)

Učitelj: Posebno vam moram za sejanje priporočiti tako imenovano košato réž (Staudenroggen), ki se pa le po gozdnih golinah, to je, po izsekanih gozdnih prostorih seje in prav bogato obrodi. Ta réž potrebuje prav za prav poldrugo leto od setve do žetve in zagadel jo po nekterih krajih tudi kásno ali pozno réž imenujejo.

Lipovec: Spominjam se, da sem od te réži že nekoliko slišal. Ako se ne motim, daje ta réž nekako bolj mehko zrnje, debelejo in daljšo slamo, nego naša navadna ozimna réž.

Učitelj: To pa le takrat, ako se na drobno in močno gozdno zemljo vseje; na slabej, lahkej zemlji ne donese nikoli veliko prida. — Késna ali pozna réž se v dobrej, gozdnej zemlji jako zakorenini in zaraste, toda treba jo je že zgodaj v spomladi sejati; po nekterih krajih jo sejejo tudi okoli kresa. Pomniti je pa treba, da se ta réž ne žanje nikoli ravno v tistem letu, ko se je vsejala, ampak réž se poseče ali se pa na jesen v travi popase. Drugo leto se ta réž še le prav močno zgosti in izraste pred zimo, ter donese prav debelo zrnje in obilno slame.

Groga: To bo pa gotovo tista réž, kakoršno je vsejal lužniški grajščak na praznih prostorih svojega velikega gozda, koder je pred tremi leti lés izsekal in novo drevesno sème zasejal.

Učitelj: In to je prav storil; kajti košata réž povrne kmetovalcu obilno njegov trud in delo, vrhi tega mu pa še varuje mlade lesne rastline v prvih dveh letih pred viharjem in nevihto.

Hrastovšek: Po tem takem je pa res koristno košato réž sejati po izsekanih gozdnih goličavah, ker se na ta način poleg gozdne reje na enakih praznotah še žita in obilno slame lahko pridela. Kaj?

Završnik: No, z lužniškim gospodom sva znana, nekoliko te réži mi bode moral prodati; v mojem gozdu je golin zadosti in prav primerno bi se dale z omenjeno réžjo obsejati.

Učitelj: Dragi moj prijatelj, storite to in pričali se boste, da se ne boste kesali.

Župan: Na svojem potovanji po nemških krajih sem videl, da košato réž celó po njivah sejejo, kajti ta réž daje kmetovalcem, kakor mi so sami pripovedovali, dostikrat po deseterno zrnje, tedaj mnogo več, kot navadna ozimna réž.

Učitelj: Omeniti imamo še jezersko réž, ki neki vsako leto prav dobro obrodi. Takó sem nekje bral, da je leta 1863 v jeseni nek gospodar na Češkem na deteljšče vsejal 4 vagane jezerske réži; in dasiravno je bila suša v jeseni prevelika, vendar si je spomladi 1864 leta setev tako čvrsto pomogla, da je iz enega stebila izrastlo 46 klasov in je tudi veliko hitreje rastla, nego druga enaka plemena. Pridelal je je iz teh 4 vaganov 124 vaganov. Zrna so debela, imajo tenke luščine in so jako močnate; rese ali osine so prav dolge.

Župan: Dobro bi bilo, da bi si tudi te réži dobili in ž njo poskušali, Kranjska kmetijska družba v Ljubljani jo menda imá, ali nam jo bo vsaj preskrbela, ako se za njo oglasimo.

Hrastovšek: Povejte nam gospod učitelj, kako je neki to, da se réž za korunom (krompirjem) nikoli dobro ne obnese? Jaz bi si mislil, da bi se ravno za korunom morala réž prav dobro obnesti, ker je zemlja za korunom vselej lepo prerahljana in na vse strani prav dobro predelana, kajti korun je bilo treba okopavati in ogrinjati.

Lipovec: Tudi meni ne gre v glavo, kaj je temu krivo; če vselej, kedar sem réž za korunom sejál, pridelal sem je prav malo, pa še to je bilo slabega zrna.

Učitelj: Temu krivo je to, da se zemlja ni mogla do dobrega spočiti, kajti čas od žetve do setve bil je prekratek. Nikoli ni tedaj dobre réži za korunom sejati, to si dobro zapomnite; bolj je, ako se na njivo, kjer je rasel korun, kako drugo jaro žito vseje, da zemlja dobi dovolj časa, da se čez zimo opoči in posebno pa jara pšenica in jari ječmen, med ktere se detelja vseje. Kedar bomo o razvrstenji polja govorili, hočemo si splošen načert o tej zavezi narediti, po katerem se bo treba ravnati, ako drugače želimo, da pridemo na boljše, kakor smo bili dosihmal. Posebno se bomo pa morali na deteljo ozirati, kajti ravno na klaji trpite veliko pomanjkanja, in tej nadlogi je treba v okom priti, drugače ne pridemo nikoli na boljše.

Groga: Da, da, detelja je res vsega priporočila vredna, ali žalibog, ravno po detelji imamo vselej slabo réž.

Župan: To pa zarad tega, ker imate navado, da deteljo skoraj vselej samo sejete; pa je tudi ne sejete na pravo mesto in tako imate namesto detelje, navadno le samo pernico. To se vé, da se potem v takej zemlji tudi réž ne more dobro obnesti. Njiva za

deteljo mora biti pognojena in globoko preorana. Detelja naj se ne seje posamesno, ampak zgodaj v spomlad med ječmen ali oves, ter se z brano prav dobro prevleče. Mokra spomlad detelji prav dobro tekne, ako je pa spomlad suha, se detelja večidel slabo obnese. V peščeni zemlji detelja le takrat dobro obrodi, ako so mokra leta. Kakor hitro se ječmen ali oves požanje, med katerim je bila detelja vsejana, mora se strnišče brž pokositi; detelja se bo lepo zgostila razrastla in v jeseni prve dni kimovca bo detelja že za košnjo. Drugo leto se prvič kosi, kedar namreč vsa detelja dobro cvetě, to pa zategadelj, ker je takrat detelja najbolj sočnata in za klajo veliko boljja nego cveteča. V drugič se kosi, kedar detelja zopet dobro cvetě. — Detelja njivo izčisti in zrahlja, zato pa tudi na deteljišči vsako žito in vsaka setev dobro obrodi, ako se le pri tem delu dobro in pametno ravna. Ni tedaj res, da bi se ravno réz za deteljo ne obnesla dobro, ako se le detelja v tako zemljo vseje, ki se jej prilēga. Detelja ima najraje vezljivo zemljo; v ilovnatej, z apnenecem pomešanej zemlji posebno dobro rodi in tudi réz se na takej zemlji za deteljo prav dobro obnese.

Groga: No, če je temu res takó, bomo pa deteljo bolj pridno sejali, kakor dosihmal, kajti brez detelje res ne moremo napredovati.

Hribar: Povejte nam sosed župan, zakaj neki vi réz navadno bolj zgodaj žanjete, nego mi; mar iz ravno tistega vzroka, kakor pri pšenici?

Župan: Ravno iz tistega vzroka. Vi pa, réz veliko bolj pozneje žanjete, kakor jaz, imate veliko zgube. Vam se namreč veliko zrnja osuje in pogubi, kajti zrnje temraje izpade, kolikor bolj je dozorelo. Pa tudi slama nima toliko vrednosti, ker prezrela slama zgubi veliko sočnatih delov in nima več one tečnosti za živino, kakor tedaj, ako se nekoliko poprej požanje. Prezrelo zrnje dobi rujave, trde luščine, kar mlinarji nimajo radi, ker iz takega zrnja dobre in lepe moke ne morejo narediti.

Lipovec: Ali pa res nič ne škoduje, če je zrnje še nekoliko mehko?

Učitelj: Kakor hitro je zrno toliko trdo, da se med nohti več združiti ne dá, takrat brez vse skrbi lahko žanjete, kajti mlečni deli so se v takem zrnu že spremenili v močnate dele. Vi pa, kakor sem se sam prepričal, žanjete čestokrat celih 14 dni prepozno in škoda je neizmerna, ki vam po takej prepozni žetvi dobaja. — Mislim da boste v prihodnje po nasvetu našega župana ravnali in prepričali se boste kmalu, da je resnica, kar pravi pregovor: „Bolje je, da se dva ali tri dni poprej nego pozneje požanje“. Za danes pa, dragi sosedje, naj bode zadosti; ker imam še neko drugo delo izvršiti, hočemo pa prihodnjo nedeljo zopet nadaljevati. Da ste mi zdravi!

(Poslově se in odidejo.)

Ivan Tomšič.

Smešnice.

Huda rosa. Pred mnogo leti je imel kmet na Nemškem dve črešnji, ki ste bili sicer polni rudečega sadja, pa vendar ne toliko, da bi bilo vredno po noči ju varovati.

Neko noč so mu bile z enega drevesa pobrane vse črešnje; mislil si je tedaj: „tatjé bodo zopet prišli in obrali še drugo črešnjo“. Kaj si torej kmet izmislil?

— Vzame mazila za kola, dolije mu obilno vode, in potem poškropi s škropilnico vse drevo; veje, listje in sad, vse je bilo mokro črez in črez. Drugo noč tatova res prideta, gresta zraven na črešnjo, ter jo začneta z veseljem obirati. Sad nabirata in devata v žepe, v nedrije, kolikor je bilo mogoče; kar se eden izmed nju spomni in pokusi črešnjo; zdaj pravi svojemu tovaršu: „Slišiš to noč je padla pač neka huda rosa; le pokusi, kako čuden okus imajo črešnje“. — Pa kako se še je le prestrašil, ko je zjutraj videl, da mu je tista „huda rosa“ vso srajco in vse oblačilo počrnila. —

Nikoli ni več prišel na tisti vrt.

V želodec ste ozebli. Neki možiček, ki se mu je na nosu poznalo, da ne pije rad vode, umiva si prste na nogi z žganjem. Njegov deček, to videti, vpraša: „Oče, čemu si pa umivate prste z žganjem?“ „Tepec ti“, odgovori žganjarček, „ker sem v noge ozebel“. Zdaj si deček odahne, ter pravi: „Aha, zdaj vem, zakaj tako radi srkate žganje, ker ste v želodec ozebli“.

Modra gospodinja. Neki gospodar je enkrat godrnjal, da žena kis (jesih) v štacuni zmiraj le na drobno po krajcarji kupuje in ne raji kaka 2 bokala ali pa še več na enkrat. „Ali si neumen, mo?“ — zavrne gospodinja — „zato da se mi ne skisa!“

Lep izgled. Neki čuvaj, ne da bi bil po noči okoli hodil po mestu, ampak sede pred neko hišo na klop in zaspi. Župan, ko gré po pol noči domú, sliši ga na klopi smrčati, stopi k njemu in ga poruka: „hencaj prijatelj, kaj ste za spanje plačani?“ Čuvaj se predrami in mu odgovori: „Brez zamere, gospod! Le ponočnjakom sem hotel lep izgled dati, da je noč za spanje, ne pa vlačuganje“.

Sembrano mošk rokodelc. Nekega rokodelskega mojstra ogovori nekdo z besedo „gospod“. To se rokodelcu za malo zdi, zato ga zavrne rekoč: „Le mojster mi recite, zakaj mojster mora kaj znati in zastopiti, gospod pa zna biti vsaki osel“.

Slepec in grbec. — Na eno oko slep človek je srečal zjutraj zgodaj sosedo, ki je pa grbast (puklast) bil. Zdaj se začne med njima naslednji pogovor:

Samooki: „No sosed, dobro jutro!“

Grbec: „Bog daj!“

Samooki: „Danes ste pa zgodaj zadeli“.

Grbec: „Da! moj sosed ima še eno okno zaprto!“
Dobro ga je bil splačal!

Zastavice.

33. Pri nas imamo grad, ki je poln kruljevih bab. Kaj je to?

34. Imam dve vrsti belih kokoši, med njimi pa rudeč potelinček sedi. Kaj je to?

35. Pri nas imamo sodec, ki nima nobenega obroča, v njem je dvojno vince, pa se nikdar ne zmeša. Kaj je to?

36. Imam psička, ki ga mora dekla vsaki dan za ušesa na vodo peljati. Kaj je to?

Vganjka zastavic v 11. listu: 29. polž; — 30. dež; — 31. Kruh, ki se dene v peč; — 32. šivanka pa vozec.

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. Sedaj, ko se bližajo volitve za deželni zbor, počivajo vsa druga prašanja; po časnikih skoraj ni brati družega, kakor razprave o volitvah, in to z vso pravico, kajti v vsacej vstavnej državi so volitve edno najvažnejših djanj za celo ljudstvo, in po gibanji, ki se pri tej zadevi kaže, se sme meriti politična zrelost. Kjer je ljudstvo najbolj zrelo, tam je največje gibanje, in po tem gibanji se da že popred skleniti, kje bode ta, kje una stranka zmagala. Kakor so razmere v Cislatjaniji v sedanjem trenutji, je skoraj gotovo, da bodo prihodnji deželni zbori in po tem takem tudi državni zbor vse drugače sestavljeni, kakor do sedaj. Pred vsem drugim pa upamo, da se bo stranka, ki je pod zadnjim ministerstvom veliki zvonec nosila, jako skrčila in v kratkem popolnoma izginila. V notranjem mestu dunajskem bodo prej ko ne velikonemca Giskro in Kurando izvolili. V drugih okrajih dunajskega mesta pa so se volilci zmodrili. Ko je namreč Schindler, ki je v državnem zboru burke vganjal in za svoj žep, ne za ljudstvo skrbel, kandiduro naznanil, so mu njegovi nekdanji volilci s rke vedeli povedati, ki so celo tega starega lisjaka osupnile. — Na Češkem bodo menda nekteri veliki posestniki in plemenitaši deželni zbor zapustili. Ako se to zgodi, česki zbor zaradi pomanjkovanja glasov ne bo mogel sklepati in Potocki bo nehoté moral razpisati nove volitve. — Na Moravskem upajo Slovani, da se bodo volitve po njih smislu vršile. Poljaki so sedaj na tri stranke razdeljeni, ktefim stoje na čelu Smolka, Zemialkowski in Goluhovski. Smolkova stranka ne pojde v državni zbor in hoče postopati v zvezi s Čehi in Slovenci. Stranki Ziemialkowskega in Goluhovskega obstojite večidel iz tistih oportuncev, kterih breznačelno postopanje v državnem zboru smo že zadnja leta nezaupljivo opazovali. Te dve stranki boste podpirale vlado, Smolka jej bo nasprotoval, ako vlada svoje dosedanje politike ne spremeni. Tako bo Potocki celó med svojimi rojaki opozicijo imel. Smolki pa želimo pri volitvah najbolji vseh. — Med avstrijskimi Nemci stojé razmere za klerikalce posebno dobre, tako da bodo morebiti prav lepo število poslancev v deželne zборе spravili. — In na Slovenskem? Tu bo menda skoraj vse pri starem ostalo. Kranjci bodo z volitvami prej kaj izgubili kakor pa pridobili. Odstopila sta dosedanja poslanca Dr. Toman in Lipold. Štirici bodo gotovo med vsemi Slovenci najspodobniše poslance imeli, ako izvolijo po centralnem volilnem odboru priporočene kandidate. Goričani bodo se morebiti iznebili nekterih oseb, ki niso hodile po pravem potu. Tudi na Istorskem se gibljejo Slovani, in ako jim bo sreča mila, ne bodo brez krepkih zastopnikov. Najžalostnejše stoji ta zadeva gotovo na Koroškem; ne le, da je nam volilni red tako krivičen kakor morebiti nikjer, manjka nam tudi krepkega volilnega gibanja in čvrste agitacije. Naša misel je, da bi razmere za slovenstvo na Koroškem gotovo prijaznejše bile, ko bi ne bili zamudili več takih shodov napraviti, kakor sta bila na Bistrici in v Bačah, kar smo o svojem času živo priporočevali.

Deželni zbori se bodo sklicali, kakor pišejo dunajski listi, okoli 22. avgusta, državni zbor pa konec septembra. — Grof Beust je zbolel, cesar ga je med boleznijo že dvakrat obiskal.

Unstran Litave se godé čudne reči. Zagrebško višo škofijo je dobil Mihajlovič, nekdanj vojaški duhoven pri Honvedih, ki še prav hrvaški ne zna in je sploh neznatna oseba, samo da je magyaron, in prezrl se je po celem svetu sloveči Juri Strossmajer, škof v Djakovem, ponos vseh Jugo-

slovanov. Pa to ni edina krivica, ki se je Hrvatom v zadnjem času prigodila. Naznanili smo že zadnjokrat, da se je od vlade prepovedala na dan Jelačićeve smrti vsaka demonstracija. 9. junija pa se je slovesno praznovala spomin Bathyanijev; slovesnosti so se celo ministri vdeleževali. In kaj je bil Bathyani in kaj Jelačić? — prvi punter, ki se je leta 1848. vojskoval proti Avstriji, drugi največi domoljub, ki je tudi leta 1848. domovino in cesarja otel. Tako daleč smo pri nas zabredli. — H koncu še nekaj. Proti koncu maja mesca so vsi profesorji zagrebške gimnazije tirjali od vlade, naj odstavi Dr-a Starčević-a od službe, ker se je predrznil, zasramovati Jelačića. Vlada je to sicer storila, ker so omenjeni profesorji žugali s svojim odstopom; ali koj potem je odstavila profesorja Jagič-a in Brateli-ja, ker sta se v tej zadevi posebno pogumna kazala. No to je zapustilo šest profesorjev in 126 študentov gimnazijo, ki je sedaj skoraj prazna. — Pred nekterimi tedni so odposlali prebivalci vojaške granice deputacijo na Dunaj, ki bi imela cesarju polagati želje graničarov na srce; cesar jo pa po nasvetu ogerskega ministra Andraš-ja ni hotel sprejeti. —

Vnanje države. Ruski car in pruski kralj sta se sešla v Emsu. Nekteri časniki hočejo vedeti, da sta sklenila zvezo med sabo. — Španci še vedno nemajo kralja. Nekteri hočejo krono podati portugalskemu kralju. Razen tega iz tujih dežel ni nič važnega poročati.

Razne novice.

Slovenski kandidati. Kot kandidati za deželne zборе se priporočajo v raznih slov. kronovinah ti-le gospodje:

a) Na spodnjem Štirskem: A. Lenček, posestnik v Blanci, za volilni okraj brežki, kozijanski in sevniški. Dr. Ferd. Dominkuš, posestnik in odvetnik v Mariboru in Dr. J. Vošnjak, posestnik in zdravnik v Šmarji za volilni okraj celjski, konjiški in šmarski. Dr. F. Radej, posestnik in notar v Mariboru in Dr. Srnec, posestnik in odvetnik v Mariboru za volilni okraj mariborski, slovenje - bistriški in št. lenarški. J. Kukovec, posestnik v Ljutomeru za volilni okraj ljutomerski, gorenje - radgonski in ormuški. M. Herman, c. kr. sodnik v Borovji, za volilni okraj ptujski in rogaški. Dragotin Adamovič pl. Čepinski, za volilni okraj slovenjegraški, šoštanjski in marenberški. Dr. Dragotin Ipavec, odvetnik v Mariboru, za Celje, Brežice, Sevnico, Mozirje, Laško, Gorenjigrad in Ljubno. Dr. Ivan Gršak, concipijent na Ptujem, za mesta in trge Ptuj, Rogatec, Ormuž, Ljutomer, in Središče.

b) Na Kranjskem: za Kamnik in Brdo: gosp. Jan. Toman-a, dekana v Moravčah. — Za Kranj, Tržič in Loko: gosp. Fr. Kramar-ja, in dr. Radoslava Razlaga, advokata v Ljubljani. — Za Radolico in Kranjskogoro: g. Lovro Pintar-ja, fajmoštra na Breznici. — Za Postojno, Planino, Senožeče, Lož in Bristico: gosp. dr. Etbin Costa, advokata v Ljubljani in Matija Koren-a, posestnika v Planini. — Za Vipavo in Idrijo: gosp. Jurija Grabrijana, dekana v Vipavi. — Za Novomesto, Kostanjevico in Krško: gosp. Jožefa Zagorc-a, posestnika v št. Jerneju. — Za Trebno, Zatičino, Žužemberk, Mokronog, Litijo in Radeče: gosp. Jožefa grofa Barbo-ta, grajščaka v Rakovniku, gospoda Miha Tavčar-ja, fajmoštra v Vačah in gosp. dr. Lovro Toman-a, advokata v Ljubljani. — Za Kočevje, Lašče in Ribnico: gosp. Luka Svetec-a in gosp. Petra Kozler-ja v Ljubljani. — Za Črnomelj in

Metliko: gosp. **Martina Kramarič-a**, posestnika v Radovcih. Za ljubljansko in vrhniško okolico kandidira g. dr. **Bleiweis** in dr. **Poklukar**; za mesto Ljubljano g. **J. Horak** in dr. **Kozler** ali **Jernej Zupanec**; za Tržič, Kamnik in Radolico g. **Murnik**; za Idrijo g. **M. Lipold**; za Postojno, Lož in Vrhniko g. **A. Kotnik**; za Novomesto in druga dolenska mesta g. **Rudež**; za Kočevje g. **Košir**; za Kranj in Loko g. **Jugovic**. Kupčijska zbornica pa hoče voliti g. dr. **Zarnika** in **Horaka**.

c) Na Goriškem v kmečkih občinah in sicer za Goriško okolico: **Dr. Lavrič**, advokat in **J. Faganel**, župan v Oseka; **Sečano:** **Dr. Abram**, tajnik pri deželnem odboru goriškem in **A. Snč**, župan Hiskovici; **Tomini:** **Dr. Tonkli**, advokat v Gorici in **A. Lapanja** župan v Ponikvi. Za obrtniške kraje: **A. Winkler**, okrajni glavar v Tominu.

Požar v Carigradu. V carigradškem predmestju Pera, v katerem prebivajo večidel kristjani, je bil zadnje dni strašen požar, ki je pokončal okoli 10.000 hiš, mnogo magacinov in cerkv. Razen tega je zgorelo tudi več sto ljudi. Omeniti je še, da je bilo Pera sedež trgovstva in obrtnijstva; zbog tega bo to gotovo velik vpljiv na kupčijo imelo.

Vabilo na naročbo

Z današnjim listom smo končali prvo polletje; zato vabimo na naročbo vse dosedanje podpornike, katerim je s tem listom polletno naročilo poteklo, želimo pa tudi, da „Besednik“ dobi še mnogo novih prijateljev, da bi se čedalje bolj razvijal in razširjal. Tako bi bilo tudi mogoče, da se mu cena zniža, kar bi z raznimi prijatelji gotovo tudi mi radi, ker je naš list namenjen posebno prirobnemu ljudstvu, in ga prebira tudi mladina. Notranja in zunanja oblika mu ostane nepremenjena tudi v drugi polovici. Cena mu je od prvega julija do konca leta 1 goldinar 30 nkr., ktera naj se najboljši po poštnih nakazilih ali po frankiranih listih pošilja na izdajateljico. Kdor izmed dijakov želi o šolskih počitnicah liste na svoj dom prejemati, naj nam pošlje popolni nadpis.

V Celovcu 22. junija 1870.

Vredništvo in založništvo.

Dopisalnica. Nekterim na prašanje: Družba sv. Mohora more izplačevati spise še-le, kedar so natisnjeni, ali pa, če dobé darila. — Š. G. v K. Hvala! — Fr. C. v Lj. Na pošti je pismo za vas, če ga niste še dobili. — Več pisateljem srčna hvala!]

Koroški Slovenci!

Od vseh strani so prihajala na društvo „Trdnjava“ pisma, v katerih nas ne samo društveniki, ampak tudi drugi Slovenci na Koroškem prosijo, naj odbor „Trdnjave“ priporoča sposobne može, ki se imajo v posameznih volitvenih okrajih voliti za poslance v deželni zbor. Nasvetovali so tudi tega in unega. Misli so prav različne. Nekteri hočejo, da bi se samo kmetovalci volili, drugi zopet trdijo, da kmetovalci za poslanstvo niso zmožni, nekteri hočejo same dohtarje, drugi same duhovnike.

Če se Slovenci ne zedinite, v nevarnosti ste, da se pri volitvah Vaši glasovi razcepijo, da Vas združeni nasprotniki povsod premagajo in da vse pri starem kopitu ostane. Razcepljeni glasovi so znamenje politične nezrelosti. Da se tej sramoti izognete, morate se združiti in prizadevati, da bodo vsi volilci z enim glasom kot poslance imenovali le one, ktere Vam danes priporočamo po dogovorih z veljavnimi poštenjaki in po naši vesti.

Volilci v velikovskem okraju, ki pridete 27. t. m. iz dežele v Velikovec volit, imate tako rekoč osodo vseh koroških Slovencev v svojih rokah. Vam bi vsi Slovenci po vsej pravici naj bolj za zlo jemali, ko bi se med seboj kavšali in manjšini zmago prepuščali. Vi se tudi naj lože zedinite, ker imate može v Vaši sredi, za ktere Vas Vaši nemški sosedi zavidajo. Imena, kakor **Dr. Pavlič**, odvetnik v Velikovec in **Anton Kušaj**, srenjski predstojnik v Černeckah, so Vam dovolj znana. Kako je dr. Pavlič zgovoren, učen, priljuden, kako ljubi svoj slovenski narod in materni jezik, slovi po vsem Slovenskem. Kako g. Kušaj pozna potrebe in zadeve bornih kmetovalcev, kako je spoštovan v svoji sosesčini, ktera ga je izvolila za svojega srenjskega predstojnika, kako se je poganjal pri zborih kmečke družbe za slovenski jezik, koliko ima srčnosti in poguma, da bo gospódi razlagal težave in stiske kmečkega stanú, dobro vé vsaki rodoljub.

Vi, ki pridete iz celovške okolice volit, ste že enkrat pokazali, da se znate dobro poskušati za svoje pravice. Prav tako! Tudi letos ne omahujte! do zmage je véasih dolga pot. Gospod **Kristjan Trapič**, veliki posestnik in župan na Humberze, ki je delj časa služil v kancelijah, pozna Vaše pravice, plačuje sam visoke davke in se kot srenjski šolski svetovalec poteguje za slovenski jezik v slovenskih šolah, bode Vas v deželnem zboru gotovo prav dobro zagovarjal.

Volilci iz beloškega in rožeškega okraja pa volite gospoda grofa **Raim. Wagensperga**. On je sicer Nemeec, pa eden tistih Nemcev, ki želijo in se potegujejo za popolno ravnopravnost narodov, ver in stanov, in je ves živ, da se zboljšajo težave nižih stanov.

Vi volilci iz zilske in kanalske doline pa ste si sami izposodili naj skušenega in naj gorkejšega zagovornika slovenskih pravic, namreč g. profesorja **Andreja Einspielerja**. Le na Vaše prošnje, da od Vas prevzamejo poslanstvo, niso se postavili za kandidata kje drugod, kjer bi gotovo bili voljeni.

Slišali smo, da se kapelski tržani in pliberški meščani nočejo vdeleževati volitev za mesta. To po našem prepričanju ni dobro. Ako ne volimo in ne govorimo mi, volijo in govorijo drugi ljudje, morebiti — naši nasprotniki.

V Celovcu 20. junija 1870.

V imenu društva „Trdnjava“.

Albin Poznik, predsednik.

Anton Šajnik, predsednikov namestnik.

Ferdo Vigele, tajnik.